

Guia docente				
Datos Identificativos				2017/18
Asignatura (*)	Patrimonio Arquitectónico gallego		Código	670G01041
Titulación	Grao en Arquitectura Técnica			
Descriptoros				
Ciclo	Periodo	Curso	Tipo	Créditos
Grado	2º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	6
Idioma	CastellanoGallego			
Modalidad docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Construcións e Estruturas Arquitectónicas, Cívís e Aeronáuticas			
Coordinador/a	Iglesias Maceiras, Álvaro José	Correo electrónico	alvaro.iglesias@udc.es	
Profesorado	Iglesias Maceiras, Álvaro José	Correo electrónico	alvaro.iglesias@udc.es	
Web				
Descrición general	O obxectivo principal de esta asignatura é fomentar o interés po-los estudos que permitan mellorar o estado de conservación e protexer o noso Patrimonio Histórico Cultural de Galicia, e en especial o construído e o arquitectónico. A conservación dos Bens Culturais, e en particular, do Patrimonio Arquitectónico, require actuacións integradas de equipas multidisciplinares, e exige un coñecemento científico, profundo e especializado en diversos campos. Por tanto, - Fomentar o interese polos estudos que permitan coñecer os tratamentos, técnicas de intervención, restauración e rehabilitazón do noso Patrimonio Histórico Construído, en especial o arquitectónico. - Adquirir unha visión actualizada das interaccións do entorno medioambiental no que se atopan os monumentos de interese histórico-artístico. - Avaliar e debater sobre conceptos relacionados coa protección e conservación das obras inmuebles de interese histórico-artístico. - Desenvolver as capacidades de análise e síntese, traballo en grupo, crítica, autoevaluación e debate.			

Competencias del título	
Código	Competencias del título
A3	Conocer los materiales, tecnologías, equipos, sistemas y procesos constructivos propios de la edificación en general y en particular aquellos específicos de Galicia.
A4	Conocer las técnicas y procesos de restauración, rehabilitación, acondicionamiento, patología, mantenimiento y conservación de los edificios en general y en particular aquellos específicos del patrimonio cultural constituido por la arquitectura popular e histórica gallega.
A5	Conocer la evolución histórica de los materiales, tecnologías, procedimientos, métodos, sistemas y elementos constructivos.
B2	Capacidad de organización y planificación.
B3	Capacidad para la búsqueda, análisis, selección, utilización y gestión de la información.
B8	Capacidad para trabajar en un equipo de carácter interdisciplinar.
B12	Razonamiento crítico.
B13	Compromiso ético.
B30	Sensibilidad hacia temas relacionados con la protección, conservación y puesta en valor del patrimonio cultural y arquitectónico.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, en las lenguas oficiales de la comunidad autónoma.
C3	Utilizar las herramientas básicas de las tecnologías de la información y las comunicaciones (TIC) necesarias para el ejercicio de su profesión y para el aprendizaje a lo largo de su vida.
C4	Desarrollarse para el ejercicio de una ciudadanía abierta, culta, crítica, comprometida, democrática y solidaria, capaz de analizar la realidad, diagnosticar problemas, formular e implantar soluciones basadas en el conocimiento y orientadas al bien común.
C5	Entender la importancia de la cultura emprendedora y conocer los medios al alcance de las personas emprendedoras.
C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional y ciudadano la importancia del aprendizaje a lo largo de la vida.
C8	Valorar la importancia que tiene la investigación, la innovación y el desarrollo tecnológico en el avance socioeconómico y cultural de la sociedad.

Resultados de aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias del título		
Procesos construtivos propios da edificación en xeral e en particular aqueles específicos de Galicia.	A3 A4 A5	B30	C4 C8
Técnicas e procesos específicos do patrimonio cultural constituído pola arquitectura popular e histórica galega	A4		
Evolución histórica dos materiais, tecnoloxías, procedementos, métodos, sistemas e elementos construtivos	A5		
Sensibilidade cara a temas relacionados coa protección, conservación e posta en valor do patrimonio cultural e arquitectónico		B30	
Desenvolverse para o exercicio culto y crítico capaz de analizar a realidade do Patrimonio Cultural, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.		B2 B3 B8 B12 B13	C1 C3 C4 C5 C6 C7
Investigación, innovación e desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade			C8

Contenidos	
Tema	Subtema
1. A ORIXE DAS FORMAS CONSTRUCTIVAS	1.1. Historia e cronoloxía. Os grandes períodos históricos 1.2. As primeiras manifestacións da construción 1.3. A evolución no uso dos materiais 1.4. Técnica e tecnoloxía. Os sistemas construtivos
0. O ARQUITECTO TÉCNICO E O ENXEÑEIRO ANTE O PATRIMONIO CULTURAL ARQUITECTÓNICO	0.1. O Arquitecto Técnico e o Enxeñeiro diante do Patrimonio Cultural. 0.2. O Arquitecto Técnico e o Enxeñeiro e a Arqueoloxía da arquitectura. 0.3. Sensibilización actual cara as construcións do patrimonio arquitectónico. 0.4. A rehabilitación e a restauración. 0.5. Lexislación e estímulos oficiais na actualidade.
2. PRIMEIRAS MANIFESTACIÓNS CONSTRUCTIVAS	2.1. A Prehistoria e as construcións megalíticas 2.2. A Protohistoria e a construción castreña do Noroeste Peninsular 2.3. Exemplos en Galicia
3. A CONSTRUCCIÓN ROMANA	3.1. Materiais, técnicas e solucións constructivas 3.2. Tipoloxías arquitectónicas e constructivas 3.3. A herdanza romana e a súa diversidade 3.4. Exemplos en Galicia
4. A ARQUITECTURA PALEOCRISTIANA	4.1. Antecedentes e materiais de construción 4.2. A basílica paleocristiana 4.3. Exemplos en Galicia
5. A ARQUITECTURA PRERROMÁNICA	5.1. Antecedentes e materiais de construción 5.2. Arquitectura Sueva 5.3. Prerrománico asturiano en Galicia 5.4. Arquitecturas Mozárabe e Visigoda 5.5. A arquitectura ante o cambio de milenio 5.6. Exemplos en Galicia
6. A ARQUITECTURA ROMÁNICA	6.1. Materiais e sistemas constructivos 6.2. Evolución estrutural. O arco. A Bóveda 6.3. Análise de tipoloxías edificatorias e constructivas 6.4. Arquitectura relixiosa, civil e militar 6.5. Exemplos en Galicia

7. A ARQUITECTURA GÓTICA	7.1. Materiais e sistemas constructivos 7.2. Novos conceptos estruturais. A Bóveda de crucería 7.3. Análise de tipoloxías edificatorias e constructivas 7.4. Arquitectura relixiosa, civil e militar 7.5. Exemplos en Galicia
8. DO RENACEMENTO A REVOLUCIÓN INDUSTRIAL	8.1. Novos conceptos de Arquitectura: Renacemento e Barroco 8.2. Materiais e solucións constructivas. Primeiros tratados de construción 8.3. Análise de tipoloxías edificatorias e constructivas. A Cúpula 8.4. Evolución do concepto de cidade. O urbanismo 8.5. Maestros do Barroco Galego. Domingo de Andrade 8.6. Enxeñeiros militares 8.7. Exemplos en Galicia
9. ARQUITECTURA DA IDADE CONTEMPORÁNEA	9.1. Arquitectura Neoclásica. Arquitectura Ecléctica 9.2. Arquitectura do ferro. Arquitectura indiana 9.3. O Rexionalismo. 9.4. O Art Nouveau 9.5. O Art Decó 9.6. As primeiras vanguardias 9.7. O Movemento Moderno. O Racionalismo 9.8. Novas tipoloxías edificatorias e constructivas 9.9. Exemplos en Galicia

Planificación				
Metodoloxías / pruebas	Competencias	Horas presenciales	Horas no presenciales / traballo autónomo	Horas totales
Sesión magistral	A3 A4 A5 B30 C3 C4 C5 C6 C7 C8	40	40	80
Trabaios tutelados	A3 A4 A5 B30 C4 C8	15	15	30
Proba obxectiva	A3 A4 A5 B2 B3 B8 B12 B13 B30 C1 C4 C8	20	20	40
Atención personalizada		0	0	0
(*) Los datos que aparecen en la tabla de planificación són de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de los alumnos				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión magistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir os coñecementos necesarios e facilitar a aprendizaxe. A participación activa nestas sesións valorarase favorablemente para as cualificacións de todas as probas.

Trabajos tutelados	Os alumnos realizarán, ao longo do curso, exercicios propostos en clase, que deberán solucionar individualmente e presentar para a súa avaliación posterior. É obrigatorio realizar estes traballos segundo as normas de presentación e entrega que se facilitarán en clases e que estarán expostos na plataforma virtual moodle. Como norma de honestidad académica esixible, o profesorado desta materia, no que aprobas de avaliación refírese non admitirá conduta fraudulenta algunha nin tampouco a presentación de traballos fraudulentos, entendendo por tal cousa o seguinte: «Considerarase fraudulenta, entre outras, a realización de traballos plaxiados ou obtidos de fontes accesibles ao público sen reelaboración ou reinterpretación e sen citas aos autores das fontes». E, ademais, establécense as consecuencias de tentar realizar probas de avaliación de forma fraudulenta nesta materia: «A realización fraudulenta dalgún exercicio ou proba exixida na avaliación dunha materia implicará a cualificación de suspenso na convocatoria correspondente, con independencia do proceso disciplinario que se poida seguir contra o alumno infractor». É dicir, que no caso de que un estudante presente un traballo plagiado: «Na realización de traballos, o plaxio e a utilización de material non orixinal, incluído aquel obtido a través da Internet, sen indicación expresa da súa procedencia e, se é o caso, o permiso do seu autor/a, poderá ser considerada causa de cualificación de suspenso», sempre sin perjuicio de las responsabilidades disciplinarias que se pudiesen derivar».
Prueba objetiva	Realizarase a final de curso unha proba obxectiva de conxunto. O acceso a esta proba será exclusivamente para os alumnos que asistisen como mínimo ao 75% das clases presenciais (tanto expositivas como interactivas) e que aprobasen os exercicios propostos ao longo do curso.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Trabajos tutelados Prueba objetiva Sesión magistral	Trátase do tempo que cada profesor reserva para atender e resolver dúbidas ao alumnado en relación coa materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender ás necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través de correo electrónico ou do campus virtual).

Evaluación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Calificación
Trabajos tutelados	A3 A4 A5 B30 C4 C8	Os alumnos realizarán, ao longo do curso, exercicios propostos en clase, que deberán solucionar individualmente e presentar para a súa avaliación posterior. Ademais valorarase a presentación e formato dos traballos, así como os contidos técnicos e a correcta exposición dos mesmos. Constituirá ata un máximo do 30% da calificación final da materia.	30

Prueba objetiva	A3 A4 A5 B2 B3 B8 B12 B13 B30 C1 C4 C8	Da materia do programa realizarase unha proba obxectiva de conxunto á finalización do curso. Poderán acceder ás probas todos aqueles alumnos que asistisen polo menos ao 75 % das clases (Tanto expositivas como interactivas) así como aprobados todos os exercicios propostos ao longo do curso. O contido das probas será teórico e práctico e para a súa avaliación terase en conta a presentación, a orde, claridade na exposición das materias e a correcta exposición dos aspectos técnicos requiridos na proba. Constituirá ata un máximo do 60% da calificación final da materia.	60
Sesión magistral	A3 A4 A5 B30 C3 C4 C5 C6 C7 C8	Valorarase a intervención proactiva do alumno en clase, téndose en conta a exposición oral de traballos, a participación en debates, así como o interese mostrado en xeral. Constituirá ata un máximo do 10% da calificación final da materia.	10
Otros			

Observaciones evaluación

Fuentes de información

Básica	- BENEDICTO SALAS, Roberto (2010). Introducción a la construcción megalítica. Mira, Zaragoza - BORES GAMUNDI, Fernando (Coord.) (2000). Casas de Indianos. Xunta de Galicia, Secretaría Xeral para as Relacións coas Comunidades Galegas, Santiago de Compostel - CAAMAÑO SUÁREZ, Manuel (2000). Las Construcciones de la Arquitectura Popular. Patrimonio etnográfico de Galicia. Editorial Hércules, A Coruña - CAAMAÑO SUÁREZ, Manuel (2003). As construcións da arquitectura popular. Patrimonio etnográfico de Galicia. Ed. Consello Galego de Colexios de Aparelladores e Arquitectos Técnicos, Santiago de Compostela - CASELLA, Gabriella (2003). Gramáticas de pedra. Levantamento de tipologías de construción murária. Ed. Centro Regional de Artes Tradicionais, Porto (Portugal) - CASTRO VILLALBA, Antonio (1999). Historia de la construcción arquitectónica. UPC Universidad Politécnica de Cataluña, Barcelona - CHOISY, Auguste (1999). El arte de construir en Roma. Instituto Juan de Herrera, Madrid - CÓIAS, Vítor (2007). Reabilitação Estrutural de Edifícios Antigos. Ed. Argumentum-GECORPA (Grémio das Empresas de Conservação e Restauro do Património Arquitectónico), - ESCRIG, Félix (1997). Las grandes estructuras de los edificios históricos de la Antigüedad hasta el Gótico. Instituto universitario de Ciencias de la Construcción, Sevilla - GÓMEZ, Rafael (2006). Los constructores en la España Medieval. Universidad de Sevilla, Sevilla - MAGRO MORO, Julián V. (1999). La construcción en la Baja Edad Media. UPV Universidad Politécnica de Valencia, Valencia - MARÍN SÁNCHEZ, Rafael (2000). La construcción griega y romana. UPV Universidad Politécnica de Valencia, Valencia - ROMERO MASIÁ, Ana e ARIAS VILAS, Felipe (1995). Diccionario de termos de arquitectura e prehistoria. Ir Indo Edicións, Vigo - SERRA HAMILTON, Alberto (1997). Términos ilustrados de arquitectura, construcción y otras artes y oficios. Colegio Oficial de Aparejadores y Arquitectos Técnicos de Madrid, Madrid - SORALUCE BLOND, José Ramón (2008). Historia de la arquitectura restaurada: de la antigüedad al renacimiento. Universidade da Coruña, Servizo de publicacións, A Coruña - SORALUCE BLOND, José Ramón (2010). Historia de la arquitectura restaurada: del renacimiento al Movimiento Moderno. Universidade da Coruña, Servizo de publicacións, A Coruña - TAÍN GUZMÁN, Miguel (1997). Los arquitectos y la contratación de obra arquitectónica en la Galicia barroca, 1670-1700. Edicións do Castro, A Coruña - TORRES BÚA, Manuel (2007). A arquitectura en Galiza. Aproximación á realidade arquitectónica xeral da Galiza desde a Prehistoria ata os nosos días. Edicións Nigra Trea, Vigo - UBEDA DE MINGO, Pascual (1988). Arqueología urbana. Análisis de la construcción 1750-1936. Escuela de la Edificación, Madrid - VIDAL ROMANÍ, Juan Ramón (1991). Paisaxes de Galicia. Ed. Xunta de Galicia-Consellería de Ordenación do Territorio e Obras Públicas, Santiago de Compostel
Complementaría	- (). http://www.codigotecnico.org/web/.

Recomendaciones

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Física Aplicada I/670G01002

Materiales I/670G01003

Expresión Gráfica Arquitectónica I/670G01008

Construcción I/670G01009

Construcción II/670G01011

Materiales II/670G01012

Construcción III/670G01017

Geometría de la Representación/670G01018

Construcción IV/670G01022

Patología y Rehabilitación/670G01029

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Historia de los Procesos Constructivos en la Edificación/670G01038

Asignaturas que continúan el temario

Otros comentarios

NOTA IMPORTANTE:

Como norma de honestidad académica, o profesorado desta materia, no que aprobas de avaliación refírese non admitirá conduta fraudulenta algunha nin tampouco a presentación de traballos fraudulentos, entendendo por tal cousa o seguinte:

«Considerarase fraudulenta, entre outras, a realización de traballos plaxiados ou obtidos de fontes accesibles ao público sen reelaboración ou reinterpretación e sen citas aos autores das fontes».

E, ademais, establécense as consecuencias de tentar realizar probas de avaliación de forma fraudulenta nesta materia:

«A realización fraudulenta dalgún exercicio ou proba exixida na avaliación dunha materia implicará a cualificación de suspenso na convocatoria correspondente, con independencia do proceso disciplinario que se poida seguir contra o alumno infractor».

É dicir, que no caso de que un estudante presente un traballo plagiado:

«Na realización de traballos, ou plaxio e a utilización de material non orixinal, incluído aquel obtido a través da Internet, sen indicación expresa da súa procedencia e, se é o caso, ou permiso do seu autor/a, poderá ser considerada causa de cualificación de suspenso», sempre sen prexuízo das responsabilidades disciplinarias que se poidesen derivar».

(*) La Guía Docente es el documento donde se visualiza la propuesta académica de la UDC. Este documento es público y no se puede modificar, salvo cosas excepcionales bajo la revisión del órgano competente de acuerdo a la normativa vigente que establece el proceso de elaboración de guías